VASSBUKEN

2/2025

PORKALA UNGDOMSFÖRENING R.F.

HÖSTNUMMER

Porkala Ungdomsförening r.f.

www.porkalauf.fi

Styrelsen

Ordförande:
Gun Weckman
tel: 050 487 2238
epost: gun.weckman@gmail.com

Viceordförande:
Johan Aaltonen
tel: 040 012 9451
epost: johan.aaltonen@gmail.com

Sekreterare
Agneta Brenner
tel: 050 3571 418
epost: agneta.brenner@gmail.com

Kassör:
Maje Welin
tel: 044 980 7537
epost: welmaje@gmail.com

Styrelsemedlemmar:
Susanna Holm
tel: 040 136 0965

Annika Niemimaa
tel: 040 757 8169

Erik Uddström
tel: 040 5868 645

Rigårdsnäs

Intendent:
Patrick Eriksson
Tel: 0500 447 147
epost: patrick.eriksson@eriarc.fi

Rigårdsnäs adress:
Porkalavägen 1710
02480 Kyrkslätt

Bankkonto

Aktia IBAN FI84 4055 2040 0015 80
BIC HELSFIHH

Vassbuken 2/2025

Utgivningsdatum: 23.10.2025
Ansvarig utgivare: Styrelsen

Layout, redaktion: Patrick Eriksson

Text, bilder (då inte annat nämns): Patrick Eriksson

Pärmbilden:
PUF-ambulansen med chaufförerna
Thomas Vasenius och Johan Aaltonen.
Foto: Anna Aaltonen

Vassbuken är utgiven med understöd av

Svenska kulturfonden

Vår ordförande har ordet

Kära PUF medlemmar!

Foto: Hans Weckman

Hoppas ni alla har upplevt en fin sommar och lyckats samla krafter inför hösten och vintern! Sommaren började i juni med svalt och regnigt väder, men sedan blev ju vädret bättre hela tiden och man hann glömma bort att det varit en dålig start.

Föreningens årsmöte hölls redan den 17 maj. En ny styrelsemedlem, **Johan Aaltonen**, blev invald och han valdes av styrelsen till viceordförande i stället för vår mångåriga viceordförande **Anita Löfgren**. Anita är nu istället suppleant i styrelsen. Johan har varit med i föreningen ända från barndomen, så han är välbekant med vår verksamhet. Johan representerar gruppen "yngre föräldrar" och vi ser fram emot att få många nya fina idéer av honom om hur vi skall lyckas aktivera flera ur samma målgrupp och på så sätt få yngre barn och ungdomar aktivt med i vår verksamhet. Roligt är ju också, som vi meddelade redan i förra numret av Vassbuken, att hans bror **Thomas Vasenius** fungerar som viceintendent på Rigårdsnäs.

Sommaren var ju igen fullspäckad med program av olika slag och dem kan ni läsa om i detta nummer. I övrigt har Vassbuken den här gången ett allvarsammare tema än vanligt, men så lever vi ju också i allvarsammare tider.

Det kanske viktigaste programmet var den 4 juni då vi fick höra **Magnus Londen** berätta om projektet **Karavanen till Ukraina**. PUF hade redan tidigare på våren gått in för en egen insamling, med målet att få insamlat tillräckligt för att kunna skaffa en fullt utrustad ambulans. Det lyckades mer än väl och mera info om resultatet finns i detta nummer. TUSEN TACK till er alla som bidrog till insamlingen och till **Patrick Eriksson** som var initiativtagaren.

Skärgårdstaterns pjäs **Bättre fäkta än illa fly** som den här gången framfördes två kvällar i rad i juli för full publik kändes mycket träffande. Pjäsen behandlade ett mycket aktuellt ämne, d.v.s. hur man skall få föreningar att överleva och blomstra i dagens värd.

Själv tyckte jag att september månad bara försvann i år, plötsligt var vi inne i oktober. Men programmet är ännu inte slut för i år, styrelsen har beslutat att vi firar "Julmys" i god tid före julbrådskan för våra medlemmar på Rigårdsnäs lördagen 8 november kl. 13 framåt. Vi bjuder då på julglögg, -tårtor och -gröt. Dessutom får vi höra en presentation av Johan och Thomas om deras spännande resa till Ukraina då de körde ner den fina ambulansen som vi lyckades samla in medel till.

Stort tack till er alla för denna sommar, ta väl hand om varandra i höstmörkret och glöm inte att använda reflexer!

Gun

Aktuellt nu!

PORKALA UF
RIGÅRDSNÄS

VÄLKOMMEN PÅ JULMYS!

PÅ RIGÅRDSNÄS LÖRDAGEN
DEN 8 NOVEMBER kl. 13
MED GRÖT, GLÖGG OCH JULTÅRTOR!

Johan Aaltonen och Thomas Vasenius medverkar på träffen och berättar om färden med PUF:s ambulans till Ukraina.

Julen kommer tidigt i år!
Fritt inträde!
Hjärtligt välkommen!

DE HAR DELTAGIT I KARAVANEN:

I förra Vassbuken berättade **Sussi Holm** om hur hon hennes väninna körde en ambulans till Lviv med Karavanen till Ukraina för föreningen Oasen. Också **Petra Holm** har tidigare deltagit i Karavanen.

Porkala uf:s egen insamling resulterade i en ny ambulans som nu kördes till Ukraina av föreningens viceordförande **Johan Aaltonen** tillsammans med Rigårdsnäs viceintendent **Thomas Vasenius**. Ännu en femte PUF-medlem, **Jan Nåls**, deltog nu i karavanen.

Läs mera om Karavanen på sidorna 10-13!

Lotsstationen bytte ägare

Porkala gamla lotsstation ute på Porkala udde såldes på offentlig auktion i somras. Köpet skedde den 3 juli, säljaren var det statsägda bolaget **Arctia Meritaito Oy.** Köparen var företagaren **Jarkko Veijalainen**, en av grundarna till (och styrelseordförande i) teknologiföretaget **3Step IT**. Köpesumman var ca 5,1 miljoner euro. 3StepIT är en av världens största specialister på livscykelhantering av datorhårdvara.

I köpet ingår ca 2,78 ha markareal och ca 1,8 ha vattenområde samt alla lotsstationens gamla byggnader från 1977.

Enligt uppgift kommer Veijalainen att hålla fastigheten i eget privatbruk.

Flygbild av Porkala lotsstation.
(foto: Lantmäteriverket)

Källviks café stängdes

Så sent som i senaste numret av Vassbuken skrev vi om Källviks företagare **Tero Lilja** på **Nature Events Oy**, hur trevligt de hade utvecklat gästhamnen och caféservicen där under de sex år de haft hand om hamnen. Tyvärr beslöt Helsingfors stad nyligen att göra sig av med alla sina friluftsområden utanför stadens gränser och vill nu sälja Källviks friluftsområde. Därför sades avtalet med företagaren upp i förtid.

Porkalaborna kan bara beklaga beslutet, eftersom Källvik snabbt hann bli mycket populärt. Enligt uppgift underhandlar Kyrkslätts kommun nu med huvudstaden om köp av området. Om så sker får vi hoppas att eventuella nya företagare har samma känsla för service som Nature Events har haft.

Tillbakablick: våren 2025 i Porkala

Vårens talko blev golv

Ingången till danspaviljongen hade med åren delvis hunnit murkna. Det gamla goda talkogänget samlades därför den 8-10 maj och förnyade under tre dagar ett segment av golvet innanför trappan till danspaviljongen. Också en del av räcket hade murknat och det förnyades likaså. Nu håller dansgolvet för hambodansen igen!

Danslavans gamla golv brann muntert!
Foto: Erik Uddström

Nya krafter behövs!

Det är i stort sett samma personer som ställer, styr och jobbar på Rigårdsnäs, ända sedan nystarten av föreningen 1986. Också i talkogänget ser man några "originalnunor" som har varit med ända sedan den tiden.

Talkogänget börjar dess värre vara så att säga "till åren kommet" så nu söker vi nya krafter till nästa vår. Det finns ännu mycket att göra för fastigheten, dels för att förbättra användningen och dels för att skydda och bevara byggnaderna. Också i övrigt söker vi nu yngre förmågor som kan ta över inom verksamheten på längre sikt. Styrelsen jobbar på att fram till nästa årsmöte få med nya intresserade medlemmar som är villiga att hjälpa till med att bevara Rigårdsnäs som den jättefina samlingsplats som den är! Anmäl dig gärna till någon i styrelsen (se sida 2) eller till Patrick Eriksson, telefon: 0500 447 147.

Årsmötet

...hölls lördagen 17 maj på Rigårdsnäs. Tidigare viceordföranden **Anita Löfgren** trädde tillbaka och återfinns nu som suppleant. **Johan Aaltonen** valdes in i styrelsen och senare till viceordförande. Välkommen med i vårt team, Johan!

Den övriga styrelsen: Gun Weckman, ordförande, **Agneta Brenner**, sekreterare, **Maje Welin**, kassör samt ledamöterna **Susanna Holm**, **Annika Niemimaa** och **Erik Uddström**. Suppleanter är **Anita Löfgren**, **Christina Molander-Landell**, **Alexander Häggström** och **Ingelisa Wikholm.**

Medlemsavgiften

Årsmötet beslöt att medlemsavgiften fortfarande är **15 euro/medlem**. Barn under 15 år betalar inte medlemsavgift. Skriv ändå gärna in barnen som medlemmar, eftersom större medlemsantal ger större tyngd åt föreningen.

En del av medlemmarna har redan av gammal vana betalat sin medlemsavgift, (tack för det!) och behöver ju inte betala på nytt.

Nödförstahjälpen-kurs

I samband med årsmötet annonserade vi ut ett program som särskilt var riktat till ungdomar, dvs. en nödförstahjälpen-kurs, som hölls av **Johanniterhjälpen i Finland r.f.** Tyvärr väckte det inte gehör bland ungdomarna, men ett tiotal äldre medlemmar deltog gärna i kursen.

Rigårdsnäs fick defibrillator

Som ett resultat av kursen anskaffades en **defribrillator**, dvs. en hjärtstartare, som nu är monterad på väggen mitt emot serveringsdisken. Vi ska hoppas att den INTE behöver tas i användning, men den är bra att ha för säkerhets skull. Vi kommer också att upprepa förstahjälpskursen, kom gärna med då!

Hjärtstartaren finns nu på väggen i serveringsrummet

Projekt på längre sikt: Rigårdsnäs ytterväggar borde snart repareras och målas.

Porkala uf tog initiativ till insamling för Ukraina

Karavanen till Ukraina presenterades på Rigårdsnäs

PUF bjöd journalisten **Magnus Londen** till Rigårdsnäs den 4 juni för att berätta om projektet **Karavanen till Ukraina**. Magnus hade sportigt nog cyklat hela vägen(!) från Helsingfors och tog sig ett uppfriskande dopp i det ännu iskalla vattnet innan han höll sitt föredrag.

Magnus visade uppskakande bilder från den ukrainska vardagen och berättade om hur han startade det helt ideella projektet 2022. Vår känsla av att vara ute i rätt sak förstärktes. Hur det gick med vår insamling kan du läsa om senare här i Vassbuken.

Till höger tre bilder som Magnus Londen visade under sitt djupt berörande föredrag om Karavanen till Ukraina:

Överst: På Majdan i centrala Kiev finns tusentals flaggor, fotografier och andra minnen av dem som har stupat i Rysslands blodtörstiga krig.
Foto: Karavanen till Ukraina

Mellersta bilden: Skolvardag i Ukraina. Eleverna i klass 4B har vant sig vid att lektionerna ofta hamnar i skolans källare. Kremenchuk den18 mars 2024.
Foto: Andriy Dubchak

Nedersta bilden: Vardag i Ukraina. En stor del av hela huset är bortsprängt i en rysk bombräd, men i andra våningen står en bokhyllorna med böckerna kvar.

Sommaren 2025 i Porkala

Sommarfesten

Solen sken betydligt fredligare här på hemmaplan, då vår sedvanliga sommarfest gick av stapeln lördagen den 28 juni. Det blev stoj och glam och glada barnskrik. Kaffet, läsken, våfflorna, korven och bullorna slank med fart ner i magarna på både barn och vuxna. Och lotter köptes på löpande band.

Ca 200 festdeltagare fick njuta av både trollkarlen **Kimmo Erkkiläs** roliga trollkonster och **Robin Hund och hans glada orkesters** muntra musik.

Sommarfesten har hållits utan undantag varje år efter att föreningen återupplivades 1986. Det var med andra ord den **40:onde sommarfesten** i ordningen som nu arrangerades! En fest kräver alltid noggrann planering och många frivilliga, allt från dem som förbereder allting och samlar ihop till lotterivinster till dem som bär stolar, står bakom grytor, kastruller, korvgrillar, diskar, säljer lotter, arrangerar programmen, övervakar parkeringen och till alla andra frivilliga, ingen nämnd och ingen glömd. Vassbuken tar av sig hatten och bugar för alla trogna funktionärer som under årens lopp har ordnat och ansvarat för alla festerna.

Tomas Järvinen, alias Robin Hund underhåller här tillsammans med sin glada ko.

Kimmo Erkkilä har trollat bort både trollstaven och alla sina grejor?

Danslavan var nästan fullsatt på Visans Vänners sommarkonsert med Trubadurskeppet. Nedan till vänster: Katarina Hemlin är en starkt stigande stjärna i det svenska vislivet. Nedan till höger: Trubadurskeppet råkade ut för häftiga åskskurar och stormvindar på väg från Porkala till Helsingfors, men allt gick bra. Foto: Gustav Klingstedt

Trubadurskeppet ankrade

Mitt under sommarfesten kunde man se **Trubadurskeppet** med **Visans Vänner i Helsingfors** med gäster ankra på redd ute på Bockfjärden. Konstnären **Pentti Aaltonen** fungerade som "färja" och åkte skytteltrafik av och an med de glada trubadurerna. Tack Pentti!

Efter sommarfesten höll Visans Vänner en fin viskonsert med allt från gamla bekanta trubadurer till nya spännande svenska trubadurer från Visskolan i Kungälv. Konserten var en etapp i Visans Vänners skärgårdsturné som en del av sällskapets 80-årsjubileum.

Sommarutfärden

Sommarens utfärd gick onsdagen den 9 juli till Österlandet, som hör till Små Mickelskären öster om Porkala udde. Holmen ägs av Kyrkslätts kommun och hyrs av Kirkkonummen Pursiseura - Kyrkslätts Segelklubb r.y. Båtklubben innehar som bekant båthamnen norr om Rigårdsnäs. **Heikki Lauronen**, sällskapets kommodor och gammal vän till Porkala uf hade bjudit in oss.

Före utfärden hade Heikki tillsammans med Erik Uddström släpat ut en landningsflotte till holmens södra strand, men informationen blev tydligen ofullständig, så alla båtlagen landsteg vid bryggan i den lilla viken på norra sidan av holmen. Tja, sånt händer, nu blev det rätt mycket bärande och så måste ju Heikki och Erik släpa pontonen tillbaka oanvänd ...

Utfärden skedde i strålande väder. Heikki berättade om holmens historia och om byggnaden som båtklubben skötte om. Klubbens medlemmar hade snyggat till den gamla stugan och byggt till den med en bastu, allt med talkokrafter. Utsikten över havet var magnifik och klipporna på stranden perfekta för den sedvanliga picknicken. Både barn och vuxna stortrivdes.

Övre bilden: Heikki Lauronen berättar om Österlandets historia.
Nedre bilden: Picknicken hör till det viktigaste när man träffas. Foto: Erik Uddström

Konsert med Taubevisor

Gitarristen och musikern **Pentti Hildén** tillsammans med dragspelsvirtuosen **Mikko Helenius** höll den 17 juli en viskonsert med **Evert Taubes** visor på Rigårdsnäs. Pentti drar alltid en stor publik och danspaviljongen var åter igen smockfull.

Pentti är sedan länge tillbaka välbekant för Kyrkslättspubliken, en mycket omtyckt trubadur och ackompanjatör på gitarr. Repertoaren i sommarens konsert bestod dels av några mera okända Taubevisor men publiken fick också höra de mest kända och älskade visorna, allt från Oxdragarsången och Vidalita till Sjösalavals och Så länge skutan kan gå.

Mikko är en fenomenal dragspelsvirtuos som verkade faxtvuxen vid dragspelet. Han har bl.a. ackompanjerat självaste mäster Sven-Bertil Taube.

Pentti Hildén och Mikko Helenius gav konsert med Evert Taubes visor på Rigårdsnäs.

Teater och kammarmusik

Skärgårdsteatern återkom

Det har redan blivit något av tradition att Skärgårdsteatern avslutar sin turné på Rigårdsnäs. Så också i år, nu med pjäsen "Bättre fly än illa fäkta". Årets nyhet var att teatern gav två föreställningar i följd på Rigårdsnäs, tisdagen den 22 och onsdagen den 23 juli. Båda föreställningarna var utsålda!

Det var många i den smockfulla salen som tycktes känna igen sig i den pikanta historien om den lilla skärgårdsföreningen på Lysterö som skulle hålla årsmöte. Där fanns ingredienserna för alla sorters konflikter som kännetecknar föreningslivet, men den visade också glöden för att försvara sin kära förening och allt vad den betyder för orten.

I pjäsen löper föreningen risk att bli utmanövrerad och huset övertaget av durkdrivna utländska affärskvinnor med hjälp av en förvirrad politiker, hemma från ... just det, Lysterö. Hur föreningen sedan lyckas bevara sin verksamhet och få över politikern på sin sida, det blev en riktigt skojig historia med alla ingredienser i en skön blandning!

I somras låg den fina gamla teaterbåten **m/s Sälö** vid Porkkalan Marinas servicebrygga. Vassbuken ger en eloge till **Gun** och **Hasse Weckman** som igen ställde upp med sin släpvagn och "roudade" teaterns skådespelare, rekvisita och all övrig utrustning till och från Rigårdsnäs.

Skärgårdsteaterns affisch hängde länge på Rigårdsnäs vägg och visade att den klassiska tigerkakan är en viktig del av föreningslivet!

Manuskript: Martin Paul och Tom Rejström
Regissör: Tom Rejström
Dramaturg Linnea Hermansson.
Producent: Willjam Tigerstedt.
Kompositör, ljudtekniker och ljusdesigner: Oscar Fagerudd.

På scen sågs:
Ivar Bremer, Joel Häggblom, Daniella Johansson de Laurentiz, Catarina Korkman, Anders Kvisgaard, Salomon Z. Patrick, Maria Skrudland, Rebecca Strömsten och Ilmi-Emmi Wentzel.

Lysterö uf är räddat och skådespelarna pustar ut på scen vid slutapplåderna.

Sebastian Brenner på klarinett tillsammans med Bålder kvartetten. Kvartetten består av Andrew Ng Wen Hao, violin, Vadim Grumeza, altviolin, Tommi Wesslund, cello samt Emil Hartikainen, violin (inte med på bilden).

Kammarmusik i skärgården

Klarinettisten **Sebastian Brenner**, med anknytning till Ådholmen i Porkala, har byggt upp en egen sommarturné med kammarmusik i skärgården. Porkalapubliken fick njuta av den första turnén för två år sedan och lördagen den 16 augusti var det dags för de suveräna musikerna att igen hålla en mycket högklassig konsert på Rigårdsnäs.

Bålder kvartetten inledde med Vivaldis årstider och fortsatte med musik av den argentinske kompositören Astor Piazolla. Tillsammans med Sebastian spelade de sedan ett musikstycke komponerat av honom själv samt musik av den finländska tonsättaren Bernard Crusell. Än en gång slogs man av de unga musikernas suveräna virtuositet!

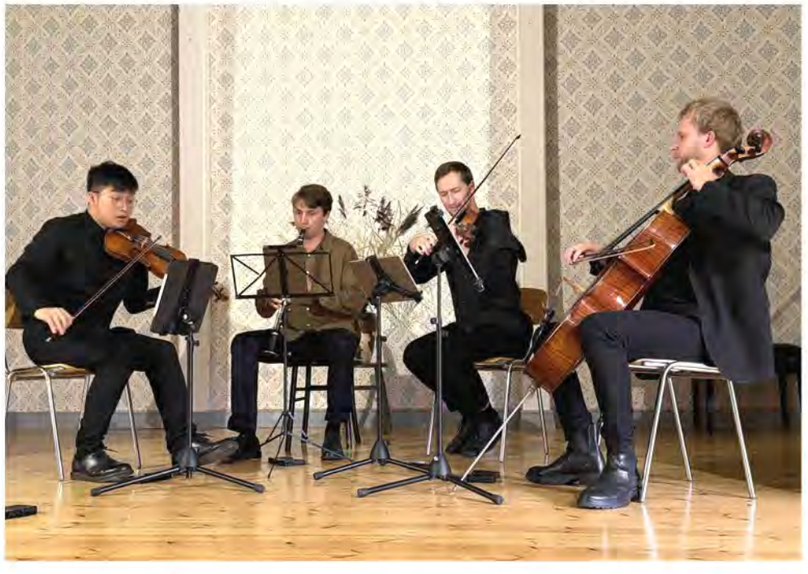

Medlemsfest och konst

Kräftskiva igen

Cirka 40 glada PUF-medlemmar samlades den 16 augusti på kvällen till kräftskiva på Rigårdsnäs. Det blev glada snapsvisor, goda kräftor och trevlig samvaro. Stämningen var som vanligt på topp och visorna, stojet och stimmet tonade glatt ut i augustikvällen. Så blir det när PUF-vänner träffas!

Konsthappening

Tänk vad tiden går! Under veckoslutet den 22-24 augusti höll våra outtröttliga konstnärer **Erik Uddström** och **Pentti Aaltonen** den 20:nde Konsthappeningen på Rigårdsnäs.

Eriks magnifika naturfotografier hade detta år försetts med finstämda dikter som ackompanjerade tavlorna. Alla Eriks dikter var skrivna i diktformen **haiku**, en gammal japansk diktform. Haiku består av tre rader och har alltid stavelsemönstret 5-7-5. Diktformen används av tradition för att skildra ögonblick i naturen med enkla ord för att skapa en särskild stämning hos läsaren. Passar med andra ord perfekt för Eriks fotografier!

Pentti är en finurlig konstnär med roliga målningar, ofta målar han fiskar med en speciell och spännande teknik. Vassbuken tog hjälp av AI på nätet:

*Denna teknik kallas **gyotaku** och är en traditionell japansk metod för att skapa avtryck av fiskar med hjälp av bläck eller färg på papper eller tyg. Tekniken går ut på att en färgad, verklig fisk läggs på ett material och sedan pressas, vilket skapar ett naturtroget konstverk.*

Så nu vet vi det! Pentti ställde som vanligt också ut böcker och glasföremål m.m.

När Konsthappeningen började hållas var **Anki Lindquist** med och bidrog med musik. Efter hennes frånfälle 2007 har främst **Pentti Hildén** och **Patrick Eriksson** med sina respektive viskonserter på var sin dag stått för den musikaliska underhållningen. Så också i år.

Med konstnärens tillstånd visar vi här bredvid en av Eriks fina fotografier och dess haiku dikt.

Ovan till vänster: Konsthappeningens affischer är alltid expressiva och stiliga.
Ovan till höger: Pentti Hildén gav en viskonsert på Konsthappeningen på söndagen.

Haiku # 41

En båt i hamn
bättre än tio till sjöss
Nordväst är skit vind

PUF-ambulansen åkte med Karavanen till Ukraina - en historisk resa

Porkala Ungdomsförenings satsning för Ukraina blev en stor framgång. Insamlingen gav sammanlagt drygt 22 500 euro. De insamlade medlen räckte till en fullt utrustad ambulans med extra däck för svår terräng, och dessutom till häften av kostnaderna för en fyrhjuling. Bröderna Johan Aaltonen och Thomas Vasenius deltog i Karavanen för Ukraina i slutet av september och körde ambulansen till Lviv. Johan Aaltonen berättar här om deras resa:

PUF-ambulansen med chaufförerna Thomas Vasenius och Johan Aaltonen. Foto: Anna Aaltonen

Solen skiner över Skatudden då bilarna i Karavanen till Ukraina kör in på hamnområdet en tidig måndagsmorgon. An efter radar bilarna upp sig, fem ambulanser och åtta andra bilar av olika slag. Förutom bilarna finns två fyrhjulingar lastade på ett långt släp och en tredje står stadigt fastsurrad i en paketbil. Tillsammans bildar fordonen den största karavanen som föreningen Karavanen till Ukraina rf på en gång har fört till Ukraina. Porkala ungdomsförenings ambulans, en Volvo XC70 som redan som ny byggts om till en ambulans och enligt bilens officiella papper sedermera går under märket **Nilsson**, ställer sig snällt i kön bakom en större ambulans.

Ombord på båten får chaufförerna en kort och koncis brief. "Kör längs angiven rutt, ta det lugnt och meddela om det blir problem. Tanka diesel." Saken är klar. Ett par timmar senare rullar PUF-ambulansen av Viking XPRS och startar färden mot sitt mål. Första dagen ska det köras 462 kilometer så det är bara att sätta igång. Vaimõisa, Baltezers, Pasvalys. Estnisk, lettisk och litauisk landsbygd susar förbi. Samtidigt som mörkret drar in över Panevėžys tysta gator backar Volvo/Nilsson in i sin parkeringsruta på hotellet.

Ambulansen kom från Sverige och var fullt utrustad. Karavanen hade dessutom köpt en extra uppsättning däck som är speciellt lämpade för körning i svår terräng. Foto: Johan Aaltonen

Dag två är dagen som kräver mest av sittmusklerna. Rutten för oss genom 712 kilometer av litauisk landsbygd, Suwałki-korridoren och mer landsbygd, den här gången polsk. Vi roar oss med att se hur många riktiga ambulanser som vinkar när vi möts. Det visar sig att de flesta av de professionella ambulanschaufförernatar med oss i sina interna hälsningsritualer och möter oss med glatt vinkande händer. Det uppskattas stort i PUF-ambulansens cockpit! På en nästan tio timmars bilfärd får man hålla till godo med billiga nöjen.

Efter övernattning i Zamość är det dags för den sista etappen. Mätt i kilometer är sträckan inte så lång, men vi ska ta oss över gränsen till Ukraina, så det gäller att utrusta sig med tålamod.

- Köp snacks och frukt så ni har något att äta medan vi väntar i tullen, lyder direktiven.

Den sista rutten matas in i Google Maps och **Air Alert**-appen, som skriker ut sin varning ifall det blir luftalarm, installeras. Tulltjänstemännen och byråkratin mal på i snålblåsten och vi skyfflas mellan olika luckor och kontrollpunkter. Alla papper, fordon och människor är i sin ordning, men trots det har det blivit eftermiddag innan alla bilar har fått sina 24 stämplar på olika papper och vi får lov att köra igenom porten in i Ukraina och mot Lviv.

En av resans mest minnesvärda händelser är då fordonen överlämnas till den lokala hjälporganisationen **Initiative E+** på torsdag morgon. Trots småregnet är stämningen på topp när bilnycklar byter ägare.

Behovet av humanitär hjälp i Ukraina är enormt och hjälporganisationerna lever från hand till mun. Redan följande dag startar bilarna österut för teknisk kontroll och genomgång av medicinsk utrustning. Bara några dagar efter överlämnandet är bilarna vid fronten och bidrar till att rädda liv - bland annat tack vare Porkala uf:s medlemmars insats!

Forts. på nästa uppslag >>

De här två bilderna är historiska!

På övre bilden överräcks ambulansens nycklar i Lviv till den ukrainska militären Nick, som senare kör bilen mot fronten. På bilden nedanför poserar Thomas, Nick och Johan stolt med Finlands och Ukrainas flaggor. Foton: Jan Nåls

Hela Karavanen till Ukraina samlad i LVIV. På Karavanens hemsida kan vi läsa att det här var den största karavanen hittills. Sådana här bilder har en viktig funktion, de visar solidariteten mellan länderna och att det överallt - särskilt i vårt land - finns folk som vill hjälpa de hårt ansatta ukrainarna. Johan och Thomas står i det mittersta mellanrummet mellan de fyra ambulanserna. Vår tredje medlem på Karavanen, Jan Nåls, är tredje från höger. Magnus Londen står längst till vänster.
Foto: Karavanen till Ukraina

Väldigt få saker i stadsbilden skvallrar om att Lviv är en stad i krig. Husen är ståtliga, om än lite förfallna, spårvagnarna skramlar längs gatorna och folk samlas på caféer och i barer. Men under ytan syns kriget och lidandet som det för med sig. Några kilometer utanför Lvivs centrum, i en anonym vit byggnad, ligger **Superhumans Center**, ett rehabiliteringssjukhus för civila och militärer som skadats i kriget. På Superhumans tillverkar man proteser för människor som mist armar och ben, men man satsar också på att mentalt hjälpa patienterna tillbaka in i samhället efter krigskadorna.

- Det finns väldigt mycket hjälpmedel att tillgå bara man vet var och hur man ska söka, berättar **Valeriia Pechenyk**, som jobbar på Superhumans, medan hon i övningsköket förevisar en ugn som är anpassad för rullstolsbundna. Många detaljer i vardagen kommer också som överraskningar både för patienterna och personalen på sjukhuset. I början hade sjukhuset elektriska handtorkningsfläktar på toaletterna, men de måste bytas ut mot lådor med traditionellt handpapper efter att många patienter fått panik av ljudet från de maskinella torkarna. Det påminde om ljudet av drönare.

På Superhumans Center träffar vi också **Eddie Scott**, en brittisk tidigare sjöman som för tre år sedan åkte till Ukraina för att arbeta med humanitär hjälp i ett par månader. Månaderna blev år och Eddie arbetade med att evakuera främst civila från krigsdrabbade områden i närheten av fronten. I januari var han på uppdrag där han tillsammans med en annan hjälparbetare evakuerade två civila från ett område som ständigt utsätts för attacker. Trots att bilen de körde var tydligt märkt med texten "Humanitär hjälp" riktade fienden en drönarattack mot bilen. Eddie satt i förarsätet när projektilen träffade bilen och han miste både arm och ben på vänster sida. Nio månader senare har han en benprotes och väntar på att inom några veckor få en elektrisk arm. Eddie väljer att inte vara bitter och att lämna Ukraina är inte ett alternativ för honom.

- Jag är lycklig över att projektilen inte träffade 10 centimeter åt höger, för då hade jag inte varit här idag. Förstås kunde den ha träffat 10 centimeter åt vänster och jag hade varit oskadd, men jag väljer att inte tänka på det.

Eddie är en av cirka 250 patienter som Superhumans kan ha inne på en gång. Det är en droppe i havet i ett krig med tiotusentals svårt skadade, men för dem som får proteser och hjälp är det värt mer än något annat.

Sista kvällen firas samarbetet och Karavanens hjälp med middag, tal, plaketter och utmärkelser. Hotellets restaurang fylls av glada skratt och det finns igen väldigt lite som påminner om kriget som pågår.

Nästa dag startar bussen tidigt mot Warszawa. Vi åker längs skumpiga vägar mot gränsen, vi väntar över tre timmar på att våra pass, väskor och bussen ska kontrolleras ett halvt dussin gånger och så skumpar vi vidare genom samma polska landsbygd som några dagar tidigare.

När vi sitter i flygplanet för att åka hem kommer det två besked nästan samtidigt. Kaptenen meddelar att planet har ett tekniskt fel och flyget avbokas. Medan vi ännu sitter på våra platser vaknar Air Alert-appen till liv och "Hesa Fredrik" skriker ut sin varning för missil- och drönaranfall mot Lviv. Medan vi reder ut hotellvouchers och ombokade flygbiljetter söker sig Valeriia Pechenyk, Eddie Scott och alla andra Lvivbor till bombskydden. Igen.

Text: Johan Aaltonen

Eddie Scott miste vänster arm och ben i en riktad drönarattack. Han väljer att stanna kvar i Ukraina för att hjälpa till. Foto: Johan Aaltonen

Hotellen i Lviv pekar tydligt ut var bombskydden finns. Ofta med tillägget Do not use the elevator during an Air alarm! Foto: Johan Aaltonen

Johan och Thomas fick ta emot gåvor från ukrainarna och en fin plakett till Porkala uf. Den skall få en hedersplats på Rigårdsnäs!

Fotnot: Jan Nåls, för närvarande på gång med att skriva PUF:s historik från tiden 1986 framåt, deltog nu också i Karavanen. Som lärare representerade han Arkada, vars studerande också hade samlat pengar till en av ambulanserna. Jan nämnde att Nick - han som tog emot ambulansen - vid ett tillfälle berättade att han hade haft två frivilliga finländare i sin trupp vid fronten. De hade blivit mycket goda vänner. En av männen lär faktiskt ha varit från Porkala; han stupade i ett ryskt anfall.

Historien om Bergssprängare "Professor" Lagerström

I slutet av 1990-talet och början av 2000-talet samlade minnesgruppen in historier om Porkala i gamla tider. De flesta historierna publicerades sedan i de två Porkala-böckerna och några historier kom också med i Vassbuken. I Vassbuken nr. 1/1999 hittades denna bisarra historia, som härstammar från Brages urklippsverk, publicerat i tidningen Nyland 23.3.1933:

Många och finurliga äro de i Porkala trakten gängse historierna om "Professorn" och "Bergsrådet" eller bergssprängaren Lagerström. Sin professorstitel hade han av befolkningen fått på grund av sin mani att kurera sig själv och andra från sjukdomar. För bergssprängarnamnet gjorde han väl skäl; ty en mera intresserad stenarbetare har väl sällan stått att uppleta. "Bergsrådet" var ett litet anspråkslöst binamn som han själv stod för.

Mannen var egentligen torpare på Böle mark, men hans verksamhet inskränkte sig ingalunda till hemknutarna. Lagerström var vida känd över hela socken. Sedan han, som det antogs, förorsakat en större skogsbrand på Böle, blev han nödd och tvungen att flytta och hamnade slutligen efter skiftande öden till Helsingfors, där han livnärde sig som lappskomakare.

Mest känd av alla historier som gå om hans bravader är väl den som berättar om hur han kurerade "fattigobben". Ifrågavarande "offer" för hans läkedomskonster, en stor och stark, men något sinnesslö, gubbe lydande namnet Schönberg, var inlogerad hos Lagerström och hade under vintern förfrusit fötterna. "Professorn" var idel välvilja mot sin patient och uppmanade honom tacka Gud för att han råkade befinna sig hos en så skicklig läkedomsmästare. Och så började kurerandet. Lagerström arbetade väldeliga med bikiplåster och medikamenter och gubben led tåligt de fruktansvärda plågorna, som kureringen för honom innebar. Men då ingenting tycktes hjälpa, fattade Lagerström slutligen ett djärvt beslut, inkommen som han var i kirurgiens hemligheter beslöt han att "amputera" fötterna. Gubben såg visserligen litet tveksamt på saken, han. Men det utländska ordet lugnade honom snart. Och så skred man till verket. Lagerströms hustru höll den upproriska gubben i sängen och han själv utförde operationen med klabbsåg, vitglödgade järn och tjärtrasor. Och fort gick det. Ty Lagerström var skicklig i allt sitt hantverk. Men till stor sorg för honom, dog gubben knappt en vecka därefter. Han begrovs, utan fötter, och därmed tycktes saken vara utagerad.

Lagerström hade dock misstagit sig. De höga makthavanden fingo nys om händelsen och Lagerström blev stämd inför rätta. Fötterna fick han lov att gräva upp ur sitt rovland, där han med vederbörliga ritualer begravat dem. I en bleckburk fördes de upp till rättssalen. Utslaget blev fällande och några månaders fängelse blev tacken för Lagerströms människovänliga verk.

Händelsen väckte på sin tid ett visst uppseende och utgjorde samtalsämnet för Helsingfors fruarna. Då Lagerströmskan på sin stadsfärd med filbunkar och annat smått till salu, meddelade de andra torghandlande fruarna att hon var från Porkala. Då sporde de henne om hon kände Lagerström? "Sku ja int känn honom" utbrast Lagerströmskan. Han som var min egen man, fortsatte hon stolt. Men den gången fick Lagerströmskan återvända från staden med osålda filbunkar.

Lagerströms kureringsmani gick dock mest ut över honom själv, ty hans bergssprängeri resulterade ofta i kroppsskador. Om man då med räven bakom örat förvånade sig över att han icke var dessvärre däran, kunde sprängaren se sorgmodigt på den talande och säga, Ånej, ånej, inga har jag heller gått klar, nog har jag också blivit utsatt för olycka. Och så fick man sig till livs berättelsen om en av hans misslyckade sprängningar, och hur han kurerade sig från följderna därav.

Sprängskottet skulle gå, och bergssprängaren stod bakom ett träd och väntade på knallen. Men då intet skott hördes gick han omsider fram för att "kurer" laddningen en smula, förstås. Resultatet blev överväldigande, och upplyftande, ty sprängaren hittade sig några minuter därefter i en buske, flera meter från spränghålet. För Lagerströms livliga fantasi blev tiden dock betydligt längre, och sättet för luftfärden ett annat: Halvannan timme flög ja i luften och landa sen ungefär på samma plass igen. Å totalt söndermassakrerad va ja, i ansiktet överhuvud, men i allmänhet över hela kroppen. Hustrun fick nu lov att på gubbens inrådan föra den sjuka till en läkare, som tillfälligtvis vistades på Majby i närheten. Men läkaren hade påstått, sa Lagerström, att de blir int nån kar mer. Nu skulle en läkare i staden anlitas för hans lekamens hoplappande. Men inte heller denne kunde bota honom. "Huvu va ju totalt i kras" hade han utlåtit sig. Nu återstod för Lagerström bara att själv kurer sig. Han blev buren in på sängen, bröt själv ut stenbitarna ur huvudet och lindade in sin värkande lekamen, med gummans tillhjälp, i bikiplåster och slagvattenbindor. Två veckor låg han för döden. Men så kryade han till en dag, kravlade sig upp och såg sig i spegeln. Han var betydligt förändrad efter katastrofen, men annars läkt. En stenflisa satt kvar i ena ögat. Raskt tog Lagerström till hovtången, drog ut flisan och lade sig åter till sängs för ytterligare två veckor. Och när den tiden var förliden steg Lagerström upp igen och si - då var han frisk. "Si men så blev ja ändå frisk" sa Lagerström efteråt.

En väldig bergssprängare var Lagerström. Enligt egen utsago ville han långt hellre tillverka en likkista av sten än en av trä. Och deltog han någon gång i gårdsarbetet som dikesgrävare, så valde han helst de områden där sten låg vid sten och bergknallarna lyste fram." Si de ä nåt ti ta i de, sa Lagerström, å de flyger så bra". Då det under den ryska regimen visat sig svårt att erhålla sprängämnen, och ett större arbete var förestående, styrkte Lagerström den person som skulle resa in till staden, för att skaffa av varan, med sitt självsäkra: Så får han int "donamit ", så hälsa bara från bergmästar Lagerström i Porkala, så visst ska de koma.

På äldre dagar blev Lagerström huvudstadsbo, och slog sig ned som skomakare vid Sjömansgatan. En mångfald skyltar och händer utvisade platsen. För sitt arbete, betingade han sig ytterst blygsam ersättning, men detsamma lär även ha varit därefter. Voro t.ex. ett par skor för långa så "kurerades "de helt enkelt genom att han framtill högg av dem, med yxa. Snett eller rakt, hur det bäst föll sig. Och sen tråcklades de ihop med becktråd.

Det sista man vet om Lagerström var att han en dag lade sig i sängen och dog. Vilket föreföll mången högst underligt. Där hjälpte varken bikiplåster eller slagvatten.

Minnet av bergssprängaren Lagerström är inte enbart ljust och glatt. Men trots detta lever han ännu i bygden genom alla de tokroliga historierna som där gå om honom.

Söderskär än en gång, med rättelse

I Vassbuken nr. 1/2024 publicerade vi en gammal artikel om "hertigarna" på Söderskär, skriven av Stina Bäckström och publicerad första gången i Vassbuken 2/1988.

I artikeln beskrivs tre konstnärers glada och bohemiska liv på Söderskär. De hade arrenderat Söderskären 1891 för att, som Stina beskriver, "där idka skärgårdsliv och finna inspiration för sin konstnärliga verksamhet". De tre herrarna var **Robert Stigell**, skulptören som då just hade blivit klar med statyn "De skeppsbrutna" på Observatorieberget i Helsingfors, **Wilhelm Lybeck** dvs. "Hans Höghet Ville av Engelskobb, greve till Skitkobb" och **Felix Brenner**, "Hans Höghet Felix av ett Trut- och tvenne Långgrund". En ofta sedd gäst på Söderskär var också tonsättaren **Robert Kajanus**.

Viveca Strömsten från Rembas meddelade att hon hade hittat ett fel i Stina Bäckströms artikel: Söderskär ägdes då tydligen av Rembas gård och hörde alltså inte till Källvik gård. Viveca skickade också ett par fina bilder från Söderskär som visas här.

Tavlan till höger är målad av Robert Stigell och visar utsikten mot söder, mot havet. På bilden syns också "hertigarnas slott" och dessutom något som ser ut som ett tält vid stranden.

På det nedre fotografiet i mitten ses samma "slott" i bakgrunden, antagligen i något skede litet förlängt. I förgrunden ses ett båthus.

PORKALA UF
FÖR UKRAINA
RIGÅRDSNÄS
LÖRDAGEN DEN
8 nov. kl. 13.00

Kom vandra i Porkala

Kom vandra vid Porkalas saltstänkta strand
se rundslipad sten och ilandfluten tång
se havsvikar glittra mot botten av sand
kom lyssna på visan, det här är min sång

Kom vandra i skogen när dimmorna lättar
se solljuset silas i trädkronans topp
här finns ju så mycket jag gärna berättar
om minnen och kärlek, om glädje och hopp

Kom vandra med mig upp på Pampskatans berg
se Rönnskärs fyr lysa så vit på sin ö
se vattnet som ständigt tycks växla i färg
se vågsvallet krusas till skummande sjö

Kom vandra med mig ut i sommarens kvällar
se utskären tecknas mot blå horisont
hör sälarna sjunga på Kallbådans hällar
se åskmolnen torna sig grå till en front

Kom vandra i spåren av dem som här bott
där mossiga husgrunder ännu finns kvar
se spåren av fälten där säden har grott
se stigar som trampats sen urminnes dar

Se havsörnen dyka och ejdrarna skingras
se löjorna blänka när gäddorna slår
se gråalens rötter kring strandstenar slingras
se svanar och dopping som ungar snart får

Se båtarna styra med vindfyllda segel
kring kobbar och holmar där brisen är bäst
se havet sig stillna till bländande spegel
när kvällssolen sjunker så sakta i väst

(Patrick Eriksson 2025)

Glad höst!